

DEBATT

Redaktör Carina StenSSon Bitr redaktör Björn Jorner

Debattredaktionen debatt@svd.se Telefon 08-13 51 49

Webb: SvD.se/debatt Twitter: twitter.com/SvDDebatt Facebook: SvD Debatt

Debatt | EU

Svenskarna vill inte ha nya EU-skatter

Det finns all anledning för svenska politiker att ta intryck av den negativa nationella opinionen i frågan om nya skatter på EU-nivå. Det skriver Sara Skyttedal (KD), med anledning av en ny undersökning.

SvD.se/debatt

→ SvD.se

Foto: Fredrik Persson/TT

Replik | Försvaret

Riksdagen får nu ta över försvarsbeslutet

Genom sitt agerande äventyrar regeringen möjligheterna att riksdagen ska kunna ta ett försvarsbeslut i höst som stärker Sveriges säkerhet. Det skriver Pål Jonson (M), Hans Wallmark (M) och Mikael Oscarsson (KD) i en replik.

SvD.se/debatt

→ SvD.se

Foto: Tomas Oneborg

Myt om bränsle från skogen leder klimatarbetet fel

Medan svenska myndigheter utgår ifrån att förbränning av biomassa är klimatneutralt visar forskare världen över att denna syn är felaktig. Svensk klimatpolitik måste därför revideras.

Trots coronakrisen fortsätter EU:s arbete med en ny klimatlag som ska presenteras för EU-parlamentet inom några månader. Under denna tid samlar kommissionen in synpunkter. Vi vill här särskilt uppmärksamma problemet med biobränslen från skogsråvaror.

Svensk klimatpolitik bygger till stor del på att ersätta fossila bränslen med biobränsle. En utbredd uppfattning är att biobränsle är klimatneutralt, det vill säga dess förbränning alstrar inget nettotillskott av växthusgaser.

Denna uppfattning behöver dock nyanseras. Allt handlar om omloppstid, med andra ord den tid det tar för naturen att absorbera den vid förbränning alstrade koldioxid. Medan biobränsle som framställs ur matavfall, gödsel eller jordbruksprodukter med visst fog kan kallas klimatneutrala gäller inte samma sak för skogsprodukter. Medan de förra har en omloppstid på något år har skogsprodukter en omloppstid på 50–100 år. Nackdelen med de klimatneutrala ettårsprodukterna är att de endast kan ge ett blygsamt bidrag till energiförsörjningen samt oftast behöver kraftigt förädlas i kostsamma och energikrävande processer. I gruppen av biobränslen är det därför endast skogsprodukter som kan ge ett signifikant bidrag till energiförsörjningen. I den akuta situation som råder är de dock ingen lösning på klimatkrisen då skogsbränslen sett över några enstaka årtionden i praktiken har samma negativa klimateffekt som fossila bränslen vilket inses av följande resonemang.

Växthusgaser i atmosfären är en förutsättning för liv på jorden. För lite växthusgaser ger ett för kallt klimat och för mycket ger för hög temperatur. Skogen spelar en avgörande roll i regleringen av växthusgasen koldioxid. En naturlig skog avger och upptar koldioxid kontinuerligt. Den koldioxid som skogen avger vid förmultning upptas i samma takt av tillväxten vilket håller koldioxidhalten i atmosfären på konstant nivå. När däremot skogen avverkas och biomassan förbränns hamnar det kol som träden tagit upp omedelbart i atmosfären i form av koldioxid. Dessutom avger den avverkade marken stora mängder koldioxid de första 20 åren efter avverkning. Först efter 50–100 år har den nya

växtligheten kompenserat en större del av de initiala utsläppen.

Den svenska klimatpolitiken anger att inom 25 år ska Sverige vara klimatneutralt, det vill säga inte ha några nettoutsläpp av växthusgaser. Detta kräver en halvering av utsläppen inom tio år. Det är just därför som biobränsle från skog inte kan räknas som klimatneutralt. Vi har helt enkelt inte den tid på oss som naturen kräver för att neutralisera (genom tillväxten) utsläppet av koldioxid som förbränning av skogsbränsle alstrar.

Det är oklart varför man i Sverige valt att se biobränslen som klimatneutrala. Ett skäl kan vara att man ofta beräknar skogsbrukets nettoutsläpp som ett medelvärde över en längre tidsperiod (60–100 år). Då ser man inte de stora utsläppen som uppstår på kort sikt. Ett annat skäl kan vara att EU:s bokföringsregler anger att utsläppen inte ska bokföras som utsläpp, utan som en förändring av kol-förrådet i skog och mark.

Förbränning av biomassa ger "noll koldioxidutsläpp" skriver Naturvårdsverket i informationsmaterial. På en direkt fråga svarar man att det är klimatneutralt "över en längre tid". Och när de ombeds precisera medger Naturvårdsverket att denna "längre tid" är just 50–100 år. Insikten att biobränsleanvändningen ger stora omedelbara utsläpp har ännu inte sjunkit in. Förbränning av biomassa begränsas därför inte på något sätt såsom fossil förbränning via beskattning och utsläppsrätter.

I dag förbränner Sverige biobränsle – i huvudsak skogsprodukter – motsvarande 140 TWh per år, cirka en fjärdedel av den totala energiproduktionen, att jämföra med fordonstrafiken vars förbränning ger cirka 90 TWh. Fordonstrafikens utsläpp av koldioxid bokförs noggrant och anses ligga på en dryg tredjedel av Sveriges redovisade totala utsläpp (20 av 50 miljoner ton koldioxid). Förbränning av biomassa alstrar uppskattningsvis ytterligare 50 miljoner ton. Skulle vi inkludera biomassans bidrag i den explicita redovisningen av klimatutsläppen, vilket man alltså borde göra, hamnar Sverige på ett högre utsläpp per invånare än till exempel Kina och i paritet med Polen.

Utöver direkta utsläpp från förbränning av biomassa alstrar skogsbruket en ansevärd

Medan biobränsle som framställs ur matavfall, gödsel eller jordbruksprodukter med visst fog kan kallas klimatneutrala gäller inte samma sak för skogsprodukter, skriver debattörerna.

Foto: Gorm Kallestad/TT

”
Sett över några enstaka årtionden har skogsbränslen i praktiken samma negativa klimateffekt som fossila bränslen.

mängd koldioxid, inte minst från den snabba förmultningen av hyggesrester som stubbar, grenar och toppar.

Professor William Moomaw, ledande företrädare för FN:s klimatpanel IPCC, förklarar att bränslen från skogen *inte* är klimatneutrala och att energin inte kan betraktas som förnybar. I det korta perspektivet, det vill säga inom den tidsperiod klimatkrisen måste lösas, är de lika illa som fossila bränslen. Utsläppen från skogsbränslen är till och med större än den från fossila källor eftersom dess energiinnehåll är lägre.

Det finns en samstämmighet inom vetenskapen för Moomaws slutsats om skogsbränslen. 2018 skrevs ett brev undertecknat av 796 forskare världen över riktat till EU. Forskarna varnar för skogsbränslen och liksom Moomaw vill de avliva myten om skogsbränslen som klimatneutrala.

Vår slutsats blir att EU och Sverige bör revidera sin klimatpolitik. Naturvårdsverkets bokföring må se bra ut på pappret men effekten på den globala uppvärmningen är lika allvarlig från skogsbränsle som från fossila bränslen. Därför bör målsättningen vara att miljö- och klimatbeskatta skogsbränslen samt inkludera dessa i EU-systemet för utsläppsrätter. Detta betyder att Naturvårdsverket måste redovisa dessa utsläpp explicit, i enlighet med IPCC:s riktlinjer från 2019. På så sätt får vi en likvärdig behandling av skogsbränslen och fossila bränslen och därmed en förutsättning för att minska de reella klimatsutsläppen i syfte att nå vår nationella målsättning om ett klimatneutralt samhälle.

Kjell Prytz

docent i högenergifysik, Mälardalens Högskola

Malgorzata Blicharska

docent i naturresurser och hållbar utveckling, Uppsala Universitet

Göran Englund

professor i ekologi, Umeå universitet

Stig-Olof Holm

lektor i ekologi, Umeå universitet

Richard Holmqvist

civilingenjör i elektroteknik, vice ordförande för Miljöpartiet i Falun

Bengt Gunnar Jonsson

professor i ekologi, Mittuniversitetet

David van der Spoel

professor i molekylär biofysik, Uppsala universitet